

УКРАЇНСЬКА МОВА

навчальна програма для 6 класу

Розроблена на основі модельної навчальної програми «**Українська мова. 5-6 класи**» для закладів загальної середньої освіти» (автори: Н. Голуб, О. Горошкіна),
рекомендованої Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 10 жовтня 2023 року № 1226)

Узгоджена з підручником Голуб Н.Б., Горошкіної О.М.

Українська мова. Підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: ВД «Освіта», 2023.

Цикл: адаптаційний, 5-6 класи

Галузь: мовно-літературна

Кількість годин: 140 год на рік

ВСТУП

Українська мова – шкільний предмет, що входить до мовно-літературної галузі. Мова – надважлива ціннісна категорія у житті людини, родини, суспільства, держави, тому вивчати її треба так, щоб прихилити, а не відштовхнути дітей від неї.

Вивчення української мови як шкільного предмета не обмежуємо засвоєнням визначених питань теорії мови, формування мовних і мовленнєвих умінь і навичок, що, безумовно, важливо. Однак передусім приділяємо увагу особистісному розвитку дітей, набуттю духовно-морального досвіду, важливого для становлення їх як громадян і повноцінного входження в соціум.

Домінуючими мотиваторами у вивченні української мови є необмежені можливості її: виражати й обстоювати свою позицію; пізнавати світ і себе в ньому; самовизначатися; критично оцінювати подію, ситуацію, явище, вчинок тощо; гармонізувати стосунки, досягати порозуміння; бути сприйнятим і прийнятим у колективі; одержувати естетичну насолоду та ін.

Мовні й мовленнєві знання, уміння й навички мають органічно вписуватися в реальне життя дітей, пронизувати всі сфери соціального організму.

Мета навчання української мови – розвиток особистості здобувача освіти засобами предмета, а саме:

- пізнання мови як цілісної системи, що забезпечує розвиток людини (мислення, пізнання світу, комунікацію, самовираження й самовдосконалення, емоційний світ тощо) і функціонування суспільства;
- формування компетентного мовця, носія духовності, культури й традицій українського народу.

Реалізуємо мету виконанням таких **завдань**: виховання ціннісного ставлення до української мови як державної; розкриття потенційних можливостей мови для життя й діяльності людини, суспільства; виховання потреби пізнавати мовне розмаїття (фонетичне, лексичне, фразеологічне, граматичне) й активно користуватися ним, удосконалювати культуру усного й писемного мовлення; формування мовного чуття, усвідомлення естетичної й культурної цінності мови; засвоєння знань, формування вмінь і навичок, необхідних для ефективної комунікації.

Концентрично-спіральною структура програми забезпечує поступове розширення й поглиблення мовних знань, системне, а не епізодичне набуття пізнавального досвіду.

Змістовий компонент програми поділено на блоки: предметний, метапредметний й компетентнісний.

Важливим завданням у навчанні української мови сьогодні є вихід за межі академічності курсу, тобто зміна уявлення школярів про мову, усвідомлення, що мова не лише складна система, але й живий організм, багатовіковий носій мудрості, хранителька унікальної української культури, надійний інструмент пізнання й порозуміння, ефективний засіб самовираження, джерело естетичної насолоди. Її лексичні й фразеологічні злитки фіксують норми і правила гармонійного спілкування, активне послуговування мовою гарантує розквіт держави і збереження її кордонів.

Програма покликана змінити ставлення до мови як суспільного явища і шкільного предмета, виховати нове покоління компетентних носіїв мови зі сформованим мовним чуттям, мовними смаками і мовною стійкістю.

6 КЛАС

4 год на тиждень (131 год+9 годин на розсуд учителя)

Результати навчання 1	Пропонований зміст 2	Види навчальної діяльності 3
ВСТУП Краса і багатство української мови 1 год		
- доречно використовує в мовленні вивчені мовні одиниці [6 УМД 1.7.2]; Предметний: знаходить інформацію про красу і багатство української мови; узагальнює думки, ілюструє лексичне, фразеологічне, морфемне, граматичне багатство української мови тощо	1. Краса звучання української мови 2. Багатство української мови: - лексичне (<i>словниковий склад мови; кількість синонімів, архаїзмів, історизмів, неологізмів, діалектизмів тощо</i>); - фразеологічне; - морфемне; - граматичне.	Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (визначення критеріїв мовної краси, показників багатства мови, добір епітетів). Мовленнєва діяльність (читання, усний творчий переказ текстів, висловлення власного ставлення до прочитаного, складання діалогів). Текстова діяльність (аналіз тексту, складання текстів).
МОВНА ЗМІСТОВА ЛІНІЯ Будова слова. Орфографія 11 год + 3 год (есе, тематична робота + аналіз роботи)		
- Використовує знання про будову слова для вдосконалення власного мовлення [6 УМД 4.1.1]. - складає та оформлює невелике типове власне висловлення з використанням вивчених мовних одиниць [6 УМД 3.1.4-1]; - висловлюється в захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом і сферою інтересів [6 УМД 3.2.1-2];	1. Повторення вивченого раніше про будову слова: - форми слова і спільнокореневі слова; - значущі частини слова, їхня роль; - правопис значущих частин слова. 2. Спільнокореневі слова й форми слова. 3. Основа (корінь, суфікс, префікс) і закінчення – значущі частини слова (<i>поглиблення вивченого</i>).	Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (Пошук у тексті форм одного слова й спільнокореневих слів; добір спільнокореневих слів; виконання вправ і завдань, що передбачають розбір слів за будовою. Виявлення й аналіз у текстах помилок, спричинених недоцільним уживанням спільнокореневих слів або форм

- знаходить і виправляє типові помилки у змісті тексту, будові слова, написанні значущих частин слова [6 УМД 3.3.1-1]; - висловлює власні думки, виражає емоції, почуття, ставлення [6 МОВ 1.8.2-1]. - висловлює власні почуття та враження щодо зображених у тексті (художньому тексті, медіатексті тощо) людей, подій, ситуацій, ставлення до них, використовуючи слова з суфіксами, що надають слову емоційного забарвлення та виразності [6 МОВ 2.3.2]; - розрізняє форми слова і спільнокореневі слова; - виділяє у слові значущі частини, позначає їх графічно; - наводить приклади різних форм слова та спільнокореневих слів; - виокремлює значущі частини слова, добирає спільнокореневі слова; - добирає потрібні мовні засоби, дотримуючись основних мовних норм, ураховуючи роль значущих частин слова [6 МОВ 3.1.4]; - створює тексти, доцільно використовуючи слова, що мають суфікси та префікси, які надають їм емоційного забарвлення й виразності; - спостерігає за значущими частинами слова в мовленні, зокрема й на прикладі літературних творів [6 МОВ 4.1.2]; - розрізняє змінні й незмінні слова; - використовує слова, що містять антонімічні суфікси та префікси; - записує правильно слова з вивченими орфограмами в значущих частинах, обґрунтовує написання правилами;	4. Написання префіксів <i>з-, зі-, с-, роз-, без-</i>. 5. Написання префіксів <i>пре-, при-, при-</i>. 6. Написання букв <i>е, и, і</i> в суфіксах -<i>ечок-, -ечк-, -ичок-, -ичк-, -інн-(я), -ення-(я), -инн-(я), -ив-(о), -ев-(о)</i>. 7. Букви <i>е, о, и</i> в прикметникових суфіксах -<i>ев-(-єв-), -ов-, -ин-, -ін-, -ичн-</i>. 8. Антонімічні префікси й суфікси 9. Незмінні й змінні слова. 10. Складні слова. 11. Повторення й узагальнення вивченого.	слова. Редагування речень і текстів. Пояснення й застосування правил написання значущих частин слова. Аргументування власної думки. Пошук ситуацій, що потребують застосування вивченої теми. Виокремлення частин будови слова, пояснення значень закінчення для творення форм слова. Визначення спільного лексичного значення спільнокореневих слів, що належать до різних частин мови. Розмежування спільнокореневих слів і форм одного слова. Визначення змінних і незмінних частин мови, складних слів. Пояснення функцій значущих частин слова: префіксів (творення слів, синонімів, антонімів), суфіксів (творення нових слів, надання словам емоційного забарвлення). Виконання вправ, що передбачають застосування орфографічних правил. Виявлення проблем-них ситуацій, спричинених орфографічними помилками. Виконання завдань, що передбачають використання орфографічного словника. Мовленнєва діяльність (Аудіювання, читання й складання текстів, що містять слова із суфіксами, які надають слову емоційного забарвлення й виразності. Збагачення міжособистісного спілкування словами, що виражають позитивні емоції. Редагування тексту й речень. Текстова діяльність (Складання й оформлення власного висловлення згідно з установленними орфографічними нормами).
---	---	---

- знаходить і виправляє орфографічні помилки на вивчені правила; - редагує текст, уникаючи скупчення спільно-кореневих слів; - користується орфографічним словником.		
СЛОВОТВІР. ОРФОГРАФІЯ 14 год + 3 год (есе + тематична робота + аналіз робіт)		
1 - Обирає комунікативно доцільний варіант слова з опорою на знання про способи словотворення (розвивальний, а не розвиваючий); - виявляє власні мовні вподобання в доборі мовних засобів [6 МОВ 4.2.1]; - збагачує власне мовлення, послуговуючись різноманітними джерелами [6 МОВ 4.2.4]; - використовує словотвірні засоби для передання власних емоцій, створення комфортної атмосфери [6 МОВ 1.8.3-1]; - записує власні міркування з використанням виучуваного мовного явища [6 МОВ 3.1.1-1]; - складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними словотвірними нормами [6 МОВ 3.1.4-1]; - виявляє і виправляє помилки, допущені в тексті, спираючись на засвоєні мовні норми [6 МОВ 3.3.1]; - добирає потрібні словотвірні засоби, дотримуючись основних мовних норм [6 МОВ 3.1.4]; - імпровізує з окремими художніми засобами (словотвірними) [6 МОВ 4.2.2]; - створює невеликі типові повідомлення / медіатексти в захищених цифрових сервісах і	2 1. Повторення вивченого в 3-4 класах. 2. Словотвір – розділ мовознавства і джерело збагачення мови. 3. Змінювання і творення слів. Твірне слово. 4. Основні способи словотворення. Префіксальний спосіб. 5. Суфіксальний спосіб творення слів. Зміни приголосних під час творення іменників із суфіксом -ин-(а) від прикметників на -ський, -цький. 6. Зміни приголосних під час творення іменників із суфіксами -ств-(о), -зтв-(о), -цтв-(о); прикметників із суфіксами -ськ-, -цьк-, -зьк-. 7. Префіксально-суфіксальний спосіб творення слів. 8. Безафіксний спосіб творення слів. 9. Складання основ (або слів) як спосіб творення. 10. Абревіація як спосіб творення слів. Правопис складноскорочених слів. 11. Перехід слів з однієї частини мови в іншу. Словотвірний ланцюжок.	3 Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (визначення способів творення слів, стилістичних засобів словотвору; визначення ролі слів емоційно-експресивними суфіксами; добір словотвірного ланцюжка; творення і написання слів суфіксальним способом: іменників (суфікси -ин(а), -ств(о), -зтв(о), -цтв(о)), прикметників (суфікси -ськ-, -цьк-, -зьк-); виконання завдань, що передбачають використання орфографічного словника). Мовленнєва діяльність (творення і написання складних, складноскорочених слів, комунікативно доцільне застосування їх; пояснення ролі складних слів у мовленні; виявлення в тексті виучуваних мовних одиниць; збагачення/перетворення тексту за допомогою слів, утворених різними способами; редагування тексту, обґрунтування правильного вживання словотвірних засобів).

соцмережах щодо проблем, пов'язаних з особистим досвідом та освітньою діяльністю, використовуючи складноскорочені слова [6 МОВ 3.2.1]; - утворює нові слова вивченими способами; - дотримується правил чергування приголосних у процесі творення нових слів; - визначає способи словотвору в словах; - обґрунтовує написання слів, утворених суфіксальним способом; - пояснює випадки переходу слів з однієї частини мови в іншу, обґрунтовує частиномовну належність таких слів; - обґрунтовує написання складних слів; - будує словотвірний ланцюжок; - виконує словотвірний розбір слів; - утворює й використовує складноскорочені слова у власному мовленні, правильно узгоджуючи їх із прикметниками й дієсловами; - знаходить у тексті, пояснює й виправляє орфографічні помилки на вивчені правила; - вправно користується у разі потреби орфографічним словником.	12. Сполучні <i>о, е</i> в складних словах. Правопис складних слів разом. 13. Правопис складних слів із дефісом. 14. Правопис складних слів окремо. Написання слів з пів.	Текстова діяльність (написання власних висловлень із використанням зазначених слів).
МОРФОЛОГІЯ. ОРФОГРАФІЯ. 2 год		
1 - Створює невеликі типові повідомлення на спеціальних цифрових сервісах і в соціальних мережах, використовуючи самостійні і службові частини мови [6 МОВ 3.2.1-1]; - створює та самостійно презентує в простий спосіб тексти визначеної тематики, комунікативно доречно	2 1. Повторення вивченого про самостійні частини мови в початкових класах. 2. Загальна характеристика частин мови. Службові частини мови. Вигук.	3 Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (Розпізнавання в тексті частин мови на основі їх смислових і граматичних особливостей. Розподіл спільнокореневих слів на частини мови. Обґру-

використовуючи самостійні частини мови [6 МОВ 3.1.2]; - виявляє і виправляє помилки, допущені в тексті, з урахуванням засвоєних правил [6 МОВ 3.3.1.]; - використовує знання з теми для вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 4.1.1]. - розмежовує за конкретними ознаками самостійні й службові частини мови; - визначає самостійні частини мови, з'ясовує їх граматичні ознаки (у межах вивченого); - наводить приклади самостійних і службових частин мови; - комунікативно доцільно використовує самостійні частини мови в усних і письмових висловленнях; - критично оцінює рівень власних знань.		нтування належності слова до частини мови. Розподіл службових частин мови залежно від їхніх функцій. Редагування тексту з метою уникнення невиправданого повторення службових частин мови). Мовленнєва діяльність (Презентування здобутої інформації в комбінований спосіб). Текстова діяльність (Складання діалогічних і монологічних висловлень).
--	--	--

ІМЕННИК

21 год + 3 год (есе + тематична робота + аналіз робіт)

1	2	3
- Виявляє і виправляє помилки, допущені в тексті, з урахуванням засвоєних правил [6 МОВ 3.3.1]; - використовує знання про іменник для вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 4.1.1]; - порівнює та зіставляє іменники за визначеними ознаками [6 МОВ 4.1.1-2]; - спостерігає та виявляє окремі групи іменників у власному мовленні та в літературних творах [6 МОВ 4.1.2]; - вирізняє окремі ознаки іменників, пояснює їхню суть [6 МОВ 4.1.2-1]; - виявляє власні мовні вподобання під час добору іменників [6 МОВ 4.2.1]; - творчо використовує іменники як творчий засіб, обґрунтовуючи власний вибір [6 МОВ 4.2.1-1];	1. Повторення вивчених раніше відомостей про іменник. 2. Іменник як самостійна частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Номінативна функція іменника в мовленні. 3. Іменники загальні й власні, конкретні та абстрактні. 4. Велика буква та лапки у власних назвах. 5. Рід іменників. Іменники спільного роду. 6. Число іменників. Іменники, що мають форми тільки однини або тільки множини. Збірні іменники.	Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (Розпізнавання іменників на основі їхніх смислових і граматичних особливостей. Визначення значущих частин слова в іменниках. Пояснення ролі номінативної функції іменників. Пояснення лексичного значення іменників у тексті. Розмежування й обґрунтування іменників з абстрактним і конкретним значенням. Дослідження сфер застосування правил написання великої букви у власних назвах. Обґрунтування життєвого значення правил написання іменників. Пошук

- критично ставиться до власної мовленнєвої діяльності, обирає доцільні способи вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 3.3.3]; - збагачує власне мовлення іменниками, використовуючи різні джерела [6 МОВ 4.2.4]. Предметний: - знаходить іменники в реченні, класифікує їх за родами, відмінами, групами; - визначає синтаксичну роль іменників; - обґрунтовує належність іменника до певного роду, визначає відмінкову форму та число; - порівнює відмінкові закінчення іменників різних відмін і груп; - відмінює іменники кожної відміни, іменники, що мають форму лише множини; - виявляє закономірності у правописі відмінкових закінчень іменників певної відміни та іменників, що мають лише форму множини; - доречно використовує в мовленні іменники всіх числових та відмінкових форм; - виявляє аналогії в написанні слів (<i>зривень – пісень</i>); - пояснює написання й відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ, імен по батькові; - обґрунтовує написання <i>не</i> з іменниками, написання іменників-власних назв; - вживає іменники відповідно до їхнього лексичного значення; - визначає в іменниках вивчені орфограми; помічає й виправляє граматичні та орфографічні помилки, обґрунтовує написання вивченими правилами;	7. Відмінки іменників. Особливості кличного відмінка. 8. Поділ іменників на відміни й групи. Відмінювання іменників I відміни. 9. Відмінювання іменників II відміни. Особливості закінчень -а (-я), -у (-ю) іменників чоловічого роду в родовому відмінку. 10. Відмінювання іменників III відміни. 11. Відмінювання іменників IV відміни. 12. Незмінювані іменники. Рід незмінюваних іменників. 13. Відмінювання іменників, що мають форму лише множини. 14. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ. 15. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові, 16. Особливості закінчень іменників у кличному відмінку. 17. Способи творення іменників. 18. Правопис іменникових суфіксів. 19. Правопис складних іменників. 20. Написання <i>не</i> з іменниками. 21. Узагальнення вивченого про іменник.	проблемних ситуацій, спричинених неправильним написанням іменників. Пояснення особливостей написання іменникових закінчень. Визначення синтаксичної ролі іменників. Узагальнення інформації про іменник. Групування іменників за вказаною ознакою. Виявлення в тексті незнайомих іменників, з'ясування лексичного значення за словником. Використання словників задля з'ясування значення слів, фразеологізмів, написання слів тощо. Пошук у тексті інформації й передавання/відтворення її графічно (карти, схеми, плани, моделі тощо) чи образно (малюнок); зображення текстової інформації про іменник у вигляді схеми, моделі, таблиці. Мовленнєва діяльність (Комунікативно доцільне використання іменників як текстотвірного засобу. Застосування іменників відповідно до стильової диференціації тексту (горизонт – науковий; видноколо – художній). Аналіз іменників у тексті за визначеною ознакою. Визначення мовленнєвих жанрів, у яких доцільне використання іменників у формі кличного відмінка. Пошук мовленнєвих жанрів і життєвих ситуацій, для яких виучувані теми мають важливе значення. Редагування речень і текстів. Текстова діяльність (складання лінгвістичних мініатюр, підготовка інформаційних довідок, написання есе).
--	---	---

- використовує іменники для досягнення точності, інформативності мовлення;
- користується довідковою літературою й лексико-графічними виданнями, електронними словниками, мережею Інтернет в оволодінні мовою й мовленням

1

- Обирає комунікативно доцільний варіант слова з опорою на знання про частини мови, їхні функції в мовленні;
- виявляє власні мовні вподобання в доборі мовних засобів [6 МОВ 4.2.1];
- використовує знання про прикметник для вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 4.1.1];
- спостерігає та виявляє окремі групи прикметників у власному мовленні та в літературних творах [6 МОВ 4.1.2];
- вирізняє окремі ознаки прикметників, пояснює їхню суть [6 МОВ 4.1.2-1];
- виявляє власні мовні вподобання під час добору прикметників [6 МОВ 4.2.1];
- критично ставиться до власного мовлення, виявляє готовність до вдосконалення його;
- збагачує власне мовлення прикметниками як засобами художньої виразності [6 МОВ 1.7.2];
- характеризує основні особливості мовного оформлення текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо), що належать до різних стилів і жанрів [6 МОВ 2.2.6].
- знаходить прикметники в реченні, у тексті;

2

ПРИКМЕТНИК

13 год + 2 год

(тематична робота + аналіз робіт)

1. Повторення вивченого про прикметник у 1-4 класах: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
2. Прикметник як самостійна частина мови.
3. Групи прикметників за значенням: якісні, відносні, присвійні.
4. Перехід прикметників з однієї групи в іншу.
5. Повні й короткі форми прикметників.
6. Ступені порівняння якісних прикметників, творення їх.
7. Прикметники твердої й м'якої груп. Відмінювання прикметників.
8. Творення прикметників. Перехід прикметників в іменники.
9. Написання суфіксів прикметників.
10. Написання *не* з прикметниками.
11. Написання -н- і -нн- у прикметниках.

3

Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія).

Пізнавальна діяльність (Розпізнавання прикметників за смисловими і граматичними ознаками. Визначення в прикметниках значущих частин слова. Визначення синтаксичної ролі прикметників. Розрізнення /групування якісних, відносних, присвійних прикметників. Творення ступенів порівняння якісних прикметників. Пояснення особливостей написання прикметникових суфіксів та закінчень. Використання словників задля з'ясування значення слів, фразеологізмів, написання слів тощо. Знаходження в тексті інформації й передавання/відтворення її графічно (карти, схеми, плани, моделі тощо) чи образно (малюнок);

Мовленнєва діяльність (Збагачення тексту якісними і відносними прикметниками. Обґрунтування доцільності вживання коротких форм прикметників. Комунікативно доцільне використання прикметників як текстотвірного засобу. Добір прикметників-

- визначає морфологічні ознаки, синтаксичну роль прикметника в реченні; - відмінює прикметники твердої й м'якої груп; - визначає в реченнях прикметники, що перейшли в іменники, використовує такі слова в мовленні; - пояснює написання прикметників відповідними правилами; - утворює правильно форми вищого й найвищого ступенів порівняння якісних прикметників; - утворює якісні, відносні й присвійні прикметники від інших частин мови за допомогою відомих способів словотвору; - використовує прикметники у власних висловленнях (усно і письмово); - дотримується правил написання прикметників; - редагує тексти, виявляє й аналізує помилки; - використовує прикметники для досягнення точності, емоційності й виразності мовлення; використовує засоби милозвучності у власному мовленні; - користується довідковою літературою й лексикографічними виданнями, електронними словниками, мережею Інтернет в оволодінні мовою й мовленням.	Написання складних прикметників разом і з дефісом. 12. Узагальнення вивченого про прикметник.	синонімів для більш точного позначення ознаки предмета. Збагачення тексту епітетами як засобом виразності мовлення. Аналіз у тексті дотримання орфографічних і граматичних норм. Редагування речень і текстів. Текстова діяльність (Написання есе, складання інформаційних довідок.)
1 - Трансформує графічну інформацію на основі одного джерела в текстову, зокрема з використанням мультимедіа [6 МОВ 2.6.2]; - перетворює тексти (художні тексти, медіатексти тощо) словесно (переказ, конспект тощо), графічно (схема, таблиця тощо) [6 МОВ 2.6.1];	2 ЧИСЛІВНИК 8 год + 2 год <i>(тематична робота + аналіз робіт)</i> 1. Числівник, його значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль: повторення вивченого в 3-4 класах.	3 Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (Розпізнавання числівників на основі їх смислових і граматичних особливостей. Розрізнення

- виокремлює та розрізняє числівники за різними ознаками [6 МОВ 4.1.1-1]; - визначає морфологічні ознаки, синтаксичну роль числівників у реченні; - знаходить числівники в реченнях і тексті, розрізняє числівники й прислівники; - утворює й використовує правильно відмінникові форми числівників; - поєднує правильно числівники з іменниками; - пояснює відмінювання та правопис числівників правилами; - помічає й виправляє помилки в написанні числівників; - складає речення, висловлення з використанням прислів'їв, крилатих висловів, до складу яких входять числівники; - створює діалоги з використанням дат і точного позначення часу; - планує свій час із використанням числівників; - складає усні й письмові висловлення різних стилів на певну тему, свідомо використовуючи виражальні можливості числівників. 1 - Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує);	2. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробові, збірні) і порядкові, прості, складні й складені. 3-5. Відмінювання числівників. 6. Узгодження числівників з іменниками. 7. Написання складних і складених числівників. 8. Правильне вживання числівників на позначення дат і часу. 9. Узагальнення вивченого про числівник. 2 ЗАЙМЕННИК 6 год + 3 год <i>(тематична робота + есе + аналіз робіт)</i> 1. Займенник, його значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль: повторення вивченого в 3-4 класах.	числівників та спільнокоренових інших частин мови (<i>п'ять, п'ятірка</i> тощо). Розрізнення кількісних і порядкових; простих, складних і складених числівників. Відмінювання числівників. Мовленнєва діяльність (Використання числівників як текстотвірного засобу в текстах офіційно-ділового й наукового стилів. Уживання числівників на позначення числа й кількості предметів, порядку при лічбі, дробових чисел, для позначення приблизної кількості. Уживання числівників на позначення дат і часу. Моделювання життєвих ситуацій, що передбачають застосування знань про числівник. Читання тексту/речень із числівниками у різних відмінкових формах. Складання речень, добір прислів'їв, крилатих висловів, у складі яких є числівники). Текстова діяльність (Складання текстів, у складі яких є числівники, написання есе). 3 Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія).
--	---	---

- застосовує знання на практиці; - дотримується орфографічних норм у процесі вибору мовленнєвих засобів [6 МОВ 1.7.1-3]; - застосовує знання правил орфографії для вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 4.1.1]; - спостерігає за етикетними функціями займенника в чужому мовленні й тексті літературного твору [6 МОВ 4.2.1]; - знаходить займенники в тексті; - відрізняє займенники від інших частин мови; - визначає морфологічні ознаки й синтаксичну роль займенників у реченні; - утворює неозначені й заперечні займенники; - правильно відмінює займенники різних розрядів; - пояснює правопис займенників правилами; - помічає й виправляє помилки в написанні та вживанні займенників; - використовує займенники для зв'язку речень у тексті; - правильно поєднує займенники з прийменниками; - систематизує здобуті впродовж навчального року знання.	2. Групи займенників за значенням. 3. Етикетні функції займенників <i>ти</i> і <i>Ви</i>. 4. Відмінювання займенників усіх розрядів. 5. Правопис неозначених і заперечних займенників. 6. Узагальнення вивченого.	Пізнавальна діяльність (Розпізнавання займенників на основі їхніх смислових і граматичних особливостей. Визначення розрядів займенників. Мовленнєва діяльність (Використання займенників як текстотвірного засобу: застосування займенників 3-ої особи відповідно до смислу попередніх речень. Використання займенників як засобу зв'язку речень у тексті. Уживання в мовленні неозначених займенників-синонімів. Використання займенників <i>ти</i> і <i>Ви</i>. Моделювання ситуацій, що передбачають етикетні функції займенників (займенники <i>ти</i> і <i>Ви</i>; уживання займенників <i>він</i>, <i>вона</i>, <i>вони</i> у присутності людей, на яких вони вказують). Коментоване письмо (текст/речення). Текстова діяльність (Редагування тексту (заміна повторюваних слів займенниками). Аналіз художніх текстів. Виразне читання тексту).
МОВЛЕННЄВА ЗМІСТОВА ЛІНІЯ		
ІНФОРМАЦІЯ		
8 год + 1 год (тематична робота)		
- Передає прихований зміст повідомлення, виражений за допомогою типових невербальних засобів [6 МОВ 1.1.3]; - усно відтворює зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи увагу на окремих деталях [6 МОВ 1.2.1];	1. Інформація і види її: повторення вивченого в 5 класі; 2. Джерела, добір і пошук інформації: повторення вивченого. 3-4. Надійність джерел інформації. 5. Актуальність і несуперечливість інформації.	Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (Пошук інформації різних видів. Висування припущень щодо правдивості інформації. Визначення

- фіксує основний зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до поставленого завдання [6 МОВ 1.2.2]; - вибірково переказує зміст почутого повідомлення, перефразовуючи репліки в діалозі [6 МОВ 1.2.1-3]; - самостійно складає простий план почутого; - визначає ключові слова в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 МОВ 1.3.1-3]; - визначає основну й другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 МОВ 1.4.1-2]; - систематизує та узагальнює різні думки, виявляючи в них спільне і різне [6 МОВ 1.4.2]; - пов'язує, зіставляє почуте із життєвим досвідом [6 МОВ 1.4.5]; - розрізняє факти, судження та аргументи в почутому [6 МОВ 1.4.6]; - обґрунтовує своє ставлення до змісту почутого повідомлення [6 МОВ 1.5.1]. Предметний: - визначає види інформації; - передає інформацію різними способами; - визначає джерела інформації; - користується надійними джерелами інформації; - відрізняє достовірну й недостовірну інформацію; - самостійно здійснює пошук необхідної інформації; - визначає правдивість/неправдивість інформації; - обґрунтовує новизну / актуальність інформації.	6. Факти і судження. 7-8. Достовірність/недостовірність інформації.	новизни й актуальності інформації. Обґрунтування актуальності інформації. Визначення й обґрунтування надійності джерела інформації. Виявлення відомої й нової інформації. Обґрунтування достовірності, повноти інформації (за потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі фрагменти почутого повідомлення). Розпізнавання в інформації фактів, суджень, аргументів. Мовленнєва діяльність (Висловлення й обґрунтування свого ставлення до інформації.) Текстова діяльність (Укладання списків надійних джерел інформації. Порівняння текстів з правдивою та неправдивою інформацією. Пошук хибних висловлень /думок у текстах. Визначення головної й другорядної інформації в прочитаному тексті).
ТЕКСТ 8 год + 3 год (есе + тематична робота + аналіз робіт)		

- Читає тексти різних функційних стилів і мовленнєвих жанрів у різний спосіб (оглядово, вибірково тощо) відповідно до мети читання [6 MOV 2.1.1-1]; - усно відтворює зміст почутого повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо) з акцентом на окремих деталях [6 MOV 1.2.1]; - визначає тему, окремі мікротеми, основну ідею, важливі деталі почутого повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо) [6 MOV 1.4.1]; - співвідносить зміст сприйнятого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) з історичним і культурним контекстом [6 MOV 2.1.3-1]; - характеризує порушені в тексті (зокрема в художньому тексті, медіатексті) проблеми [6 MOV 2.2.1-1]; - розрізняє відому і нову, головну і другорядну інформацію, факти і судження в тексті [6 MOV 2.2.2]; - висловлює власні почуття, враження та ставлення щодо зображених у тексті людей, подій, ситуацій [6 MOV 2.3.2]; - використовує надійні джерела для добору текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 MOV 2.5.2]; - перетворює текстову інформацію словесно (переказ), графічно (схема, таблиця тощо) [6 MOV 2.6.1]; - експериментує з текстом [6 MOV 2.7.1]; - створює та самостійно презентує в простий спосіб тексти на визначену тематику [6 MOV 2.1.2]; - добирає відповідно до поставленого завдання або самостійно визначених цілей інформацію з одного	1. Повторення вивченого в 5 класі: - Текст. - Тема, підтема (мікротема). - Ключові слова. - Основна думка. - Зміст прочитаного. - Первинні і вторинні тексти. - Опис. Розповідь. Роздум. 2. Опис в оголошенні. 3. Опис у художньому творі та загадці. 4. Ідея. Проблема в тексті. 5. Особливості переказу як вторинного тексту. 6. Узагальнення та вилучення подробиць як способи стиснення тексту/ 7. План тексту. Види плану. 8. Поняття академічної доброчесності.	Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (Формулювання теми й основної думки тексту. Визначення ключових слів. Добір текстів різних видів). Мовленнєва діяльність (Складання плану тексту. Переказування докладне, вільне, творче. Інтонування тексту, реплік у ньому. Перегляд певного тексту з метою віднаходження цільової інформації, яка складається з декількох слів, фраз або цифр. Висловлення припущень на основі прочитаного. Осмислення змісту прочитаного тексту. Добір текстів різних видів. Зіставлення змісту прочитаного з власними ціннісними орієнтаціями. Формулювання висновків з прочитаного. Критичне оцінювання тексту. Критичне читання тексту. Редагування тексту). Текстова діяльність (Творче опрацювання прочитаного тексту із заданою зміною персонажів, окремих епізодів тощо. Створення письмових текстів (художні тексти, медіатексти тощо) визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету й адресата, спираючись на власний життєвий досвід. Формулювання висновків відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту (художнього тексту, медіатексту тощо). Виокремлення в тексті (художньому, медіатексті тощо) мікротем.
--	---	--

чи кількох джерел (художніх текстів, медіатекстів тощо) [6 МОВ 1.3.1]; - дотримується основних засад академічної доброчесності під час створення власних текстів [6 МОВ 3.1.3]; - добирає потрібні засоби, дотримується мовних норм [6 МОВ 3.1.4]; - трансформує графічну інформацію на основі одного джерела в текстову, зокрема з використанням мультимедіа [6 МОВ 2.6.2]; - перетворює тексти (художні тексти, медіатексти тощо) словесно (переказ, конспект тощо), графічно (схема, таблиця тощо) [6 МОВ 2.6.1]; - описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів [6 МОВ 2.5.1-2]; - розпізнає наявні в повідомленні факти, судження й аргументи [6 МОВ 1.4.6-1]; - записує від руки або з використанням спеціальних (у тому числі цифрових) пристроїв власні міркування або інформацію з різних джерел [6 МОВ 3.1.1]; - визначає тему, підтему; - добирає ключові слова до тексту; - формулює основну думку; - переказує текст відповідно до поставленого завдання; - будує розповідь відповідно до поставленого завдання; - відповідно до мети застосовує основні види читання нескладних у мовному плані невеликих текстів; - робить висновки з прочитаного; - творчо опрацьовує текст;		Виявлення й тлумачення порушень у тексті проблем. Описання власного емоційного стану, окремих відтінків настрою, почуттів, переживань тощо під час рефлексії власної діяльності або сприймання тексту. Моделювання своїх емоцій під час презентації тексту. Логічне структурування власного тексту. Аргументування власної оцінки тексту. Розпізнавання в тексті фактів, суджень і аргументів).
--	--	--

- виявляє порушені в тексті проблеми; - логічно структурує власні й чужі тексти; - пояснює значення здобутої з прочитаного тексту (художнього тексту, медіатексту тощо) інформації в контексті власного досвіду для розв'язання потрібних завдань [6 МОВ 2.4.1]; - виявляє і виправляє помилки, допущені в тексті, спираючись на засвоєні мовні норми [6 МОВ 3.3.1]; - створює текст за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо) [6 МОВ 2.6.2-1].		
ЖАНРИ МОВЛЕННЯ 8 год + 2 год (есе + тематична робота)		
- Визначає мету повідомлення [6 МОВ 1.4.4]; - з допомогою або самостійно добирає і створює графічні та візуальні засоби передавання інформації, зокрема щодо літературного твору (фабула, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними й ін. [6 МОВ 1.2.3]; - обґрунтовує своє ставлення до змісту й форми повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо) [6 МОВ 1.5.1]; - порівнює окремі елементи (теми, ідеї, проблеми, образи, сюжети тощо) тексту (художнього тексту, медіатексту тощо) [6 МОВ 2.2.4]; - експериментує з текстом (художнім текстом, медіатекстом тощо) за аналогією, за потреби звертаючись по допомогу до інших осіб [6 МОВ 2.7.1]; - створює елементи власного медіатексту на основі прочитаного, зокрема літературного твору [6 МОВ 2.7.2];	1. Повторення вивченого у 5 класі. 2. Відповідь на уроці. Структура відповіді. 3. Словникова стаття. 4. Допис у соцмережах. Коментар. 5. Порада. 6. Електронний лист. 7. Оголошення. 8. Втішання.	Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (Пошук словникових статей за різними джерелами. Розпізнавання слів за словниковими статтями. Підготовка різних варіантів відповіді на визначену тему. Аналіз структури відповіді на уроці. Зіставлення різних варіантів розгорнутої відповіді на уроці. Мовленнєва діяльність (Визначення доцільності небуквених знаків у текстах дописів. Визначення ситуацій, у яких доречне втішання. Визначення у тексті літературного твору ситуацій, у яких необхідна порада). Текстова діяльність (Укладання словникових статей, порівняння їх зі статтями з лексикографічних джерел. Написання есе на визначену тему. Підготовка й аналіз дописів

- дотримується основ безпечної поведінки в цифровому просторі та основних засад академічної доброчесності [6 МОВ 3.2.3]; - аналізує та вдосконалює зміст написаного, доповнює окремі його частини відповідно до теми й мети висловлювання [6 МОВ 3.3.2]; - додержує основних засад академічної доброчесності під час створення власних текстів [6 МОВ 3.1.3]. Предметний: - виявляє ознаки тексту, типи мовлення, композиційні особливості типів і жанрів мовлення; - розуміє й пояснює суть жанрів мовлення, передбачених програмою; - доречно використовує мовні засоби у процесі створення усних і писемних текстів різних жанрів мовлення; - складає різні види мовленнєвих жанрів.		для соцмереж. Написання й аналіз коментарів щодо обраної проблеми. Написання й аналіз тексту поради. Написання електронного листа різним адресатам (близькій людині, подрузі, вчительці, сімейному лікареві тощо). Написання й оформлення оголошення. Формулювання різних варіантів утішань. Аналіз утішань).
СПІЛКУВАННЯ 9 год + 2 год (узагальнення + есе + тематична)		
- Залучає лексичне багатство мови для ефективної комунікації зі співрозмовниками [6 МОВ 1.7.1-1]; - реагує на почуте, уточнює важливі деталі [6 МОВ 1.1.2]; - обирає доцільні способи вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 3.3.3]; - бере участь в онлайн-дискусіях, розпізнавати розбіжності в думках і толерантно обстоювати власну позицію, дотримуючись базових норм етикету [6 МОВ 3.2.2]; - дотримується норм етикету під час онлайн-спілкування [6 УМД 3.2.2-4].	1. Повторення вивченого в 5 класі. 2. Усне й писемне спілкування. 3. Емоційний стан співрозмовників. 4. Важливі й другорядні деталі повідомлення. 5. Міжособистісне, групове, масове спілкування. 6. Ризики віртуального спілкування. 7. Протидія й запобігання дискримінації, цькуванню. 8. Безпечна поведінка в цифровому просторі.	Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (Аналіз лексики, що перешкоджає гармонійному спілкуванню. Характеристика емоційного стану співрозмовників (героїв літературного твору). Мовленнєва діяльність (Аналіз ситуацій віртуального спілкування. Визначення в повідомленнях важливих і другорядних деталей. Добір та аналіз прикладів

- конструктивно взаємодіє в процесі редагування [6 МОВ 3.3.3-2]; - визначає окремі деталі, що сприяють або заважають комунікації [6 МОВ 1.5.2]; - взаємодіє з іншими в цифровому просторі, дбаючи про власну кібербезпеку [6 МОВ 3.2.3-1]. Предметний: - визначає особливості усного й писемного спілкування; - відрізняє важливі й другорядні деталі; - знає ризики віртуального спілкування; - уміє протидіяти/запобігати дискримінації, цькуванню в процесі спілкування; - дотримується правил безпечної поведінки в цифровому просторі.	9. Особливості онлайн-взаємодії.	спілкування з елементами дискримінації (цькування). Моделювання гармонійного віртуального спілкування. Дискутування на обрану тему (проблему). Моделювання обговорення актуальної проблеми в чаті. Текстова діяльність (Написання й аналіз тексту повідомлення, визначення головних і другорядних деталей. Написання порад щодо уникнення ризиків онлайн-спілкування).
--	---	---

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Результати навчання – це знання, уміння, навички, ставлення, цінності, набуті в процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, виміряти й оцінити та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми на кожному рівні (циклі) загальної середньої освіти.

Основні **функції оцінювання**: **формувальна** (забезпечує відстеження динаміки навчального поступу); **констатувальна** (забезпечує встановлення рівня досягнення результатів навчання); **діагностувальна** (надає інформацію про стан досягнення результатів навчання, наявність навчальних втрат, причини виникнення утруднень); **коригувальна** (надає змогу вчителю відповідним чином адаптувати освітній процес); **орієнтувальна** (надає змогу відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати розвиток їх); **мотиваційно-стимулювальна** (активізує внутрішні й зовнішні мотиви до навчання); **розвивальна** (мотивує до рефлексії та самовдосконалення); **прогностична** (ставить цілі навчання на майбутнє); **виховна** (сприяє вихованню в учнів свідомої дисципліни, наполегливості в роботі, працьовитості, почуття відповідальності, обов'язку).

Основні **види оцінювання** освітніх результатів учнів:

1) **формувальне** оцінювання (відстежуємо поступ учнів, визначаємо їхні освітні потреби для скерування освітнього процесу на підвищення ефективності навчання з урахуванням визначених результатів навчання);

2) підсумкове оцінювання (показує результат навчання та розвитку за певний період/цикл);

3) державна підсумкова атестація (передбачає оцінювання відповідності результатів навчання учнів вимогам Держстандарту на етапі завершення здобуття базової середньої освіти).

Формувальне оцінювання (ФО) здійснюємо постійно, на кожному уроці у різних формах (оцінювання, самооцінювання, взаємооцінювання). До підсумкового вдаємося періодично (тематичне, семестрове і річне).

ФО допомагає учням усвідомити способи досягнення кращих результатів. З цією метою на кожному уроці запускаємо алгоритм: цілевизначення – етапи досягнення цілей – рефлексія, що допомагає учням стати справжніми суб'єктами освітнього процесу, бачити цілі, досягати їх та аналізувати власну навчальну діяльність.

Підсумкове оцінювання має три види, що залежать від часового проміжку й обсягу навчального матеріалу, а саме:

- **тематичне** (проводимо після вивчення теми, розділу; у 7 класі виділяємо 7 тематичних робіт за кількістю розділів, зокрема: «Дієслово», «Прислівник», «Службові частини мови», «Інформація», «Текст», «Жанри мовлення» і «Спілкування»); для зручності розроблено «Зошит моїх досягнень» (Київ: Грамота. 2024);

- **семестрове** (проводимо у кінці семестру; це загальна оцінка, яку виводимо з балів формувального (на основі оцінювання загальних груп результатів) й тематичного оцінювання);

- **річне** (виставляємо оцінку за результатами двох семестрових).

Результати оцінювання виражають у балах (від 1 до 12) та/або в оцінкових судженнях.

Оцінювання здійснюємо за визначеними критеріями, що дають змогу встановити відповідність між вимогами до обов'язкових результатів навчання, які визначає Державний стандарт, і фактичними результатами навчання, яких досягають учні.

Критерії оцінювання реалізуємо за **чотирма рівнями**: *початковим, середнім, достатнім і високим*.

Кожний наступний рівень охоплює вимоги до попереднього, а також додає нові. Критерії оцінювання дають змогу здійснювати оцінювання результатів навчання за 12-бальною шкалою.

Оцінювання результатів навчання здійснюємо за допомогою таких засобів:

- 1) усних завдань (опитування, усний переказ, міркування, коментування, участь у діалозі тощо);
- 2) спостереження за різними видами діяльності учнів;
- 3) письмових завдань (вправа, тест, есе, індивідуальне завдання, тематична робота тощо);
- 4) практичних завдань (проект, створення колажів, таблиць, схем, презентація виконаного завдання тощо);
- 5) самооцінювання;
- 6) взаємооцінювання.

Для зручності й об'єктивності оцінювання вчитель фіксує поурочний бал в журналі, а в окремому зошиті диференціює ці бали за групами вмінь. Зручно це робити різними кольорами ручки (олівця, фломастера) чи різними кольорами колонок.

У журналі це має такий вигляд:

№п/п	П. І. П. учня/учениці	01.09				02.09				03.09				04.09				ТР	есе	Семестрова
		ГР1	ГР2	ГР3	ГР4	ГР1	ГР2	ГР3	ГР4	ГР1	ГР2	ГР3	ГР4	ГР1	ГР2	ГР3	ГР4			
1	Бондар Андрій																			
2	Величко Захар																			
3	Гринів Олена																			
4	Дмитерко Ірина																			
5	Єщенко Ігор																			
6	Журило Павло																			
7	Зоряна Любов																			

Або такий:

№	П. І. П. учня/учениці	02 /0 9	03. 09	04. 09	04 09												Зо- шит	ТР	есе	Семестро-ва
1	Бондар Андрій	8	9																	
2	Величко Захар	9	12																	
3	Гринів Олена	7	9																	
4	Дмитерко Ірина	11	9																	
5	Єщенко Ігор																			
6	Журило Павло																			
7	Зоряна Любов																			

Частотність та процедуру оцінювання визначає вчитель з урахуванням дидактичної мети, особливостей змісту навчального предмета, рівня підготовки й індивідуальних характеристик учнів тощо.

До оцінювання наскрізних умінь бажано долучати шкільного психолога.

Під час навчання в дистанційному та змішаному режимах спосіб оцінювання результатів навчання (очно чи дистанційно) визначає вчитель.

У **формуальному оцінюванні** важливим орієнтиром є таксономія освітніх цілей за когнітивними видами діяльності, що є орієнтиром у доборі завдань і дає змогу орієнтуватися в рівнях, а саме:

- 1) **початковому** (уміння розпізнавати, пригадувати, відтворювати окремі елементи змісту навчання);
- 2) **середньому** (розуміння та застосування елементів змісту навчання);
- 3) **достатньому** (уміння аналізувати навчальну інформацію; класифікувати, порівнювати, узагальнювати, інтегрувати, уточнювати, упорядковувати);
- 4) **високому** (уміння оцінювати навчальну інформацію або власну навчальну діяльність, здійснювати рефлексію, перекодовувати інформацію з текстової у графічну й навпаки, створювати, продукувати).

Кожний наступний рівень (від початкового до високого) охоплює показники результатів навчання попереднього рівня та містить нові показники результатів навчання.

У журналі, крім поурочних балів, упродовж семестру окремим рядком виставляємо оцінку за:

- есе;
- тематичні роботи.

У «Свідоцтві досягнень» виставляємо семестрові оцінки за групами результатів.

На підставі оцінок за групами результатів виставляють загальну оцінку за семестр. Оцінка за семестр може бути скоригованою.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ			
	Група результатів 1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях	Група результатів 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду	Група результатів 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови	Група результатів 4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, аналіз їх.
1	Учень / учениця: сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на окремі прості запитання за змістом почутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих	Учень / учениця: сприймає і розпізнає інформацію з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на окремі прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається	Учень / учениця: демонструє вміння записувати висловлення, зокрема в цифровому середовищі; частково відтворює способи діяльності за наданим зразком, припускаючись різного виду помилок; порівнює	Учень / учениця: сприймає і розпізнає інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на окремі прості запитання, припускаючись суттєвих помилок; виконує частину про-

	змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя	суттєвих змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя	написане зі зразком і коригує за допомоги вчителя.	стих завдань / навчальних дій щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; передає інформацію, використовуючи короткі однотипні фрази.
2	Учень / учениця: відтворює незначну частину інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на частину простих запитань за змістом почутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує частину простих репродуктивних завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; виявляє зацікавлення ідеями, які висловлюють інші; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази.	Учень / учениця: відтворює незначну частину інформації з тексту / медіатексту, який пропонує вчитель (інші особи); відповідає на частину простих запитань за змістом прочитаного / переглянутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує частину простих репродуктивних завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; виявляє зацікавленість до ідей, висловлених іншими; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази	Учень / учениця: відтворює висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном зі зміною предмета повідомлення і частково записує їх, демонструючи усвідомлення окремих фактів та елементарних уявлень; відповідає на запитання вчителя щодо відповідності письмового висловлення меті, частково корегує його за допомоги вчителя; використовує стандартні мовні засоби під час відтворення зразка, припускаючись різних помилок	Учень / учениця: відтворює незначну частину інформації про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на частину простих запитань, припускаючись суттєвих помилок; виконує прості завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази й повторюючи сказане епіврозмовниками.
3	Учень / учениця: відтворює частину інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на прості запитання за змістом почутого, припускається незначних змістових і логічних помилок; виконує прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя, долучається до роботи в групі; висловлює думки простими фразами; перепитує, ут-	Учень / учениця: відтворює частину інформації з тексту / медіатексту, який пропонує вчитель (інші особи); відповідає на прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя, долучається до роботи в групі; висловлює думки щодо прочитаного / переглянутого простими фразами;	Учень / учениця: відтворює висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном зі зміною предмета повідомлення і записує їх; відповідає на запитання вчителя щодо відповідності письмового висловлення меті, коригує його лише за допомоги вчителя; використовує стандартні мовні засоби під час відтворення зразка, припускаючись різного виду помилок.	Учень / учениця: відтворює частину інформації про мовні одиниці, мовні та літературні явища; припускається суттєвих помилок; відповідає на частину простих запитань; виконує завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі; висловлюється простими фра-

	чнюючи інформацію, потрібну для розуміння змісту почутого.	перепитує, уточнюючи інформацію, потрібну для розуміння змісту.		зами; часто перепитує, уточнюючи потрібну інформацію.
4	Учень /учениця: відтворює основну інформацію, отриману від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на прості запитання за змістом почутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; підтримує спілкування в межах запропонованої теми, використовуючи прості фрази.	Учень і учениця: відтворює основну інформацію із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; пояснює зміст прочитаного / переглянутого, використовуючи прості фрази	Учень /учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном і записує їх; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданні інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок	Учень / учениця: відтворює основну інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з постійною опорою на запропоноване джерело інформації, може пояснити окремі поняття / терміни / навчальні дії; виконує завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за зразком під керівництвом учителя; виконує деякі обов'язки в групі, для розв'язання пошукових та /або творчих завдань; підтримує ініційоване іншими спілкування в межах обговорюваної теми, використовуючи прості фрази, обмежено вживаючи наукові поняття.
5	Учень /учениця: застосовує частину основної інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань; відповідає на запитання за змістом почутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом під керівництвом учителя, зокрема під час ро-	Учень /учениця: застосовує частину основної інформації із тексту / медіатексту, який пропонує вчитель (інші особи) для виконання навчальних завдань; відповідає на запитання за змістом прочитаного / переглянутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі;	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів за зразком, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, демонструє утруднення в дотриманні мети та врахуванні адресата, записує висловлення в довільній формі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданій інформації, ко-	Учень /учениця: застосовує основну інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з опорою на запропоновані джерела інформації; може пояснити основні поняття / явища і навчальні дії; виконує незначну частину дослідницького

	боти в групі; долучається до спілкування в межах запропонованої теми, використовуючи прості фрази.	коментує зміст прочитаного і переглянутого, використовуючи прості фрази.	ригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує основні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок.	та/або творчого завдання за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу, під час роботи в групі; долучається до обговорення відомої теми, використовуючи прості фрази, доречно вживаючи окремі наукові поняття.
6	Учень / учениця: застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом за потреби звертаючись по допомогу, зокрема під час роботи в групі; розпізнає з допомогою вчителя проблемні ситуації й висловлює окремі припущення щодо способів розв'язання їх; спілкується в межах запропонованої теми без значних утруднень.	Учень / учениця: застосовує інформацію із тексту / медіатексту, який пропонує вчитель (інші особи) для виконання навчальних завдань; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом за потреби звертаючись по допомогу, зокрема під час роботи в групі; розпізнає з допомогою вчителя проблемні ситуації й висловлює окремі припущення щодо способів розв'язання їх; коментує зміст прочитаного / переглянутого.	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів за зразком, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету й адресата, записує висловлення відповідно до вимог жанру; відповідає на запитання вчителя щодо структурно-сміслового завершення власного висловлення в переданні інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок.	Учень / учениця: застосовує інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з опорою на запропоновані джерела інформації; розуміє і пояснює основні поняття / явища / навчальні дії, наводить прості приклади; виконує самостійно частину дослідницького та/або творчого завдання за наданим алгоритмом; розпізнає з допомогою вчителя окремі проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх, зокрема під час роботи в групі; спілкується щодо способу виконання дослідницького та/або творчого завдання, доречно вживаючи основні наукові поняття.
7	Учень / учениця: виокремлює в почуту інформацію, потрібну для виконання навчальних завдань і розв'язання проблемних ситуацій;	Учень / учениця: виокремлює з тексту / медіатексту інформацію, потрібну для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій;	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши	Учень / учениця: виокремлює у запропонованих джерелах потрібну інформацію; відповідає на запитання за

	виконує репродуктивні й окремі частково-пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розпізнає проблемні ситуації і розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; спілкується в межах запропонованої теми; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки.	виконує репродуктивні й окремі частковопошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розпізнає проблемні ситуації і розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки щодо змісту прочитаного / переглянутого.	мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданні інформації; частково коригує написане щодо форми (орфографія, пунктуація, граматичні форми слів); використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок.	опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; виконує окремі дослідницькі та/або творчі завдання за запропонованим алгоритмом самостійно або в співпраці з однокласниками, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає окремі проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх; долучається до обговорення окремих етапів виконання дослідницького та/або творчого завдання, наводить окремі аргументи й приклади.
8	Учень / учениця: зіставляє, порівнює за визначеними критеріями почуте; добирає прийнятний із запропонованих способів для унаочнення й візуалізації інформації; виконує окремі пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі, за потреби звертаючись по допомогу; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; заохочує до спілкування й долучається до обговорення певної теми; наводить аргументи й приклади щодо почутого.	Учень / учениця: зіставляє, порівнює за визначеними критеріями зміст прочитаного / переглянутого; добирає прийнятний із запропонованих способів для унаочнення й візуалізації інформації; виконує окремі пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі, за потреби звертаючись по допомогу; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; долучається до обговорення змісту й форми прочитаного / переглянутого, наводить аргументи й приклади.	Учень/учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданні інформації; частково коригує написане щодо змісту та форми (орфографія, пунктуація, граматичні форми слів); використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок.	Учень / учениця: порівнює, зіставляє наукову інформацію з обраних джерел про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища, порівнює матеріал за визначеними ознаками; виконує окремі дослідницькі та/або творчі завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; долучається до обговорення процесу й результатів виконання дослідницького та/або творчого завдання, наводить

				аргументи й приклади, доречно використовуючи наукові поняття.
9	Учень / учениця: аналізує отриману з різних джерел інформацію за визначеними критеріями, перетворює почуте в різні форми повідомлень; обґрунтовує зв'язок почутого з власним життєвим досвідом; виконує пошукові завдання, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом; ініціює спілкування та обмінюється інформацією щодо обговорюваної теми; наводить доречні аргументи й приклади щодо висловленої думки.	Учень / учениця: аналізує отриману з кількох текстів / медіатекстів інформацію за визначеними критеріями, інтерпретує зміст прочитаного / переглянутого й перетворює його в різні форми повідомлень; обґрунтовує зв'язок прочитаного / переглянутого з власним життєвим досвідом; виконує пошукові завдання, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом; обмінюється інформацією щодо обговорюваної теми; наводить доречні аргументи й приклади щодо висловленої думки.	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданні інформації в умовах взаємодії (зокрема в цифровому середовищі) з учителем або однокласниками; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень.	Учень / учениця: аналізує інформацію з різних джерел щодо мовних і мовленнєвих одиниць, мовних і літературних явищ, упорядковує / представляє її в різні способи; виконує дослідницькі та/або творчі завдання, зокрема під час роботи в групі, відомим способом; обговорює результати наукової та або творчої роботи, доречно коментує їх, спираючись на знання про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища.
10	Учень / учениця: інтегрує суттєву й потрібну для виконання завдань інформацію з різних джерел; виконує пошукові й окремі творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; обирає доречний спосіб комунікативної взаємодії в групі; переконливо аргументує свою позицію щодо обговорюваної теми.	Учень / учениця: інтегрує сутнісну й потрібну для виконання завдань інформацію з різних текстів / медіатекстів; виконує пошукові й окремі творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; обстоює свою позицію щодо обговорюваної теми.	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданні інформації, толерантність і академічну доброчесність; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує різноманітні мовні засоби під час створення власних висловлень.	Учень / учениця: інтегрує сутнісну й потрібну інформацію з різних джерел, виявляючи проблеми, що можуть бути досліджені науково, визначає способи використання досліджених одиниць і явищ у власній творчості; виконує дослідницькі та/або окремі творчі завдання самостійно або в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; аргументує власну позицію щодо наукових та/або творчих питань, зокре-

				ма в межах розв'язання спільних завдань, спираючись на авторитетні джерела.
11	Учень /учениця: узагальнює інформацію з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; виконує пошукові й творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; комбінує різні способи виконання завдань у нестандартних ситуаціях; обирає ефективний спосіб комунікативної взаємодії в групі; розвиває ідеї / думки учасників спілкування щодо обговорюваної теми та вибудовує логічну аргументацію для розв'язання спільних завдань.	Учень /учениця: узагальнює інформацію з різних текстів / медіатекстів, оцінює її за визначеними критеріями; виконує пошукові й творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; комбінує різні способи виконання завдань у нестандартних ситуаціях; розвиває ідеї / думки учасників обговорення прочитаного / переглянутого, вибудовує логічну аргументацію для розв'язання спільних завдань.	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету й адресата, записує їх відповідно до вимог жанру з елементами візуалізації (за потреби), дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданні інформації, толерантність і академічну доброчесність; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує різноманітні мовні засоби під час створення власних висловлень.	Учень / учениця: узагальнює й оцінює за визначеними критеріями наукову інформацію щодо мовних і мовленнєвих одиниць, мовних і літературних явищ; виконує дослідницькі та/або творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; використовує мовні засоби для втілення творчих задумів, виявляючи власні вподобання; розвиває наукові / творчі ідеї учасників обговорення, вибудовує логічну аргументацію на основі знань про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища.
12	Учень /учениця: оцінює отриману з різних джерел інформацію, доцільно використовує її в різних ситуаціях; виконує пошукові, творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; адаптує різні способи виконання завдань відповідно до змінюваних умов, ураховуючи ризики й прогножуючи наслідки; виступає посередником у спілкуванні, демонструє толерантність до різних поглядів і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.	Учень /учениця: оцінює отриману з різних текстів / медіатекстів інформацію, доцільно використовує її в різних ситуаціях; виконує пошукові, творчі завдання, виявляючи оригінальність, зокрема під час роботи в групі; адаптує різні способи виконання завдань відповідно до змінюваних умов, ураховуючи ризики й прогножуючи наслідки; переконливо аргументує позицію щодо прочитаного / переглянутого, виявляє толерантність до різних поглядів.	Учень /учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру з елементами візуалізації (за потреби), дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту, завершеність у переданні інформації, толерантність і академічну доброчесність; коригує й уточнює (за потреби); вільно використовує мовні засоби, зокрема експериментує з	Учень / учениця: оцінює отриману з різних джерел наукову інформацію про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища, доцільно використовує її в дослідницькій і творчій діяльності; виконує самостійно або в групі дослідницькі завдання (від постановки проблеми до представлення результатів); оригінально використовує мовні засоби для втілення творчих задумів; узгоджує різні пози-

			ними, під час створення власних висловлень, надаючи їм індивідуальних рис.	ції щодо наукових та/або творчих питань, спираючись на системні знання про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища й визнаючи можливість множинних поглядів
--	--	--	--	---

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ		Результат навчання		
		I семестр	II семестр	За рік
МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ГАЛУЗЬ				
За групами	Усно взаємодіє (усні завдання і вправи)			
	Працює з текстом (текстова робота)			
	Письмово взаємодіє (письмові завдання)			
	Досліджує мовлення (поурочний бал за знання мовного матеріалу й відповідні вміння)			
	Загальна оцінка			

СВІДОЦТВО ДОСЯГНЕНЬ

учня/учениці _____ класу

(прізвище та ім'я)

за _____ навчальний рік

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	Має значні успіхи	Помітний прогрес	Потребує уваги й допомоги
ВИЯВЛЯЄ РОЗУМІННЯ ПРОЧИТАНОГО	☐	☐	☐
Сприймає та усвідомлює прочитане	☐	☐	☐
Висловлює припущення, доводить надійність аргументів	☐	☐	☐
Висловлює ідеї, пов'язані з розумінням тексту, аналізує текст і добирає контраргументи (за потреби)	☐	☐	☐
ВИСЛОВЛЮЄ ВЛАСНУ ДУМКУ	☐	☐	☐
Передає власні думки, почуття, переконання	☐	☐	☐
Зважає на мету та учасників комунікації	☐	☐	☐

Вибирає для цього відповідні мовленнєві стратегії	☐	☐	☐
КРИТИЧНО ТА СИСТЕМНО МИСЛИТЬ	☐	☐	☐
Визначає характерні ознаки явищ, подій, ідей, їх взаємозв'язків	☐	☐	☐
Уміє аналізувати та оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях	☐	☐	☐
Уміє розрізняти факти, розпізнавати спроби маніпулювання даними	☐	☐	☐
ЛОГІЧНО ОБҐРУНТОВУЄ ВЛАСНУ ПОЗИЦІЮ	☐	☐	☐
Висловлює послідовні, обґрунтовані міркування у вигляді суджень і висновків;	☐	☐	☐
ДІЄ ТВОРЧО	☐	☐	☐
Вибирає завдання, які є викликом для нього/неї, новою діяльністю	☐	☐	☐
Використовує знання з різних предметів і галузей знань для створення нових ідей	☐	☐	☐
Використовує різноманітні стратегії для продукування нових ідей	☐	☐	☐
ВИЯВЛЯЄ ІНІЦІАТИВУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ:	☐	☐	☐
Пропонує власні рішення для розв'язання проблем	☐	☐	☐
Уміє брати на себе відповідальність	☐	☐	☐
КОНСТРУКТИВНО КЕРУЄ ЕМОЦІЯМИ:	☐	☐	☐
Розпізнає власні емоції та емоційний стан інших	☐	☐	☐
Сприймає емоції без осуду, адекватно реагує на конфліктні ситуації	☐	☐	☐
Розуміє, як емоції можуть допомагати і заважати в діяльності	☐	☐	☐
ОЦІНЮЄ РИЗИКИ:	☐	☐	☐
Розрізняє ризики та загрози	☐	☐	☐
Шукає способи прийняття рішень в умовах неповної інформації	☐	☐	☐
УХВАЛЮЄ РІШЕННЯ	☐	☐	☐
Розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо їх розв'язання	☐	☐	☐
Обирає способи розв'язання проблемних ситуацій на основі розуміння причин та обставин, що їх спричинили	☐	☐	☐
РОЗВ'ЯЗУЄ ПРОБЛЕМИ	☐	☐	☐
Аналізує проблемні ситуації, формулює проблеми, висуває гіпотези	☐	☐	☐
Уміє практично їх перевірити та обґрунтовувати	☐	☐	☐
Презентує й аргументує рішення	☐	☐	☐
СПІВПРАЦЮЄ З ІНШИМИ	☐	☐	☐

Планує власну та групову роботу	☐	☐	☐
Підтримує учасників групи, допомагає іншим і заохочує їх до досягнення спільної мети	☐	☐	☐